

V hlubinách lidského srdce existuje tkáň, která se během let rozroste v nádor. Ten nádor se jmenuje *trpitelství*. Nikdo se mu neubrání. Duše rozezná jeho škodlivost většinou až po dlouhé době a teprve potom ho může s Boží pomocí odstranit.

Trpitelství je klasický rys v chování člověka Starého zákona, jenž se ve vztazích k bližnímu stále dovolává spravedlnosti.

Všimněme si třeba i rodiny. Pracovní zatížení v ní bývá rozděleno neúměrně. Většinou všechno závisí na jediném členu. Ten pak přímo padá únavou. Nejčastěji to bývá matka.

Po léta se snaží na svých zádech unést všechnu tíhu a díky její oběti žije rodina klidně a pokojně. Jenže kromě zad má i srdce, a v něm zvolna bují *nádor trpitelství*. Roste a sílí v tichých chvílích uvažování.

Jednoho dne, většinou když bez přestání prší, když se nahromadí nepřehledné množství práce nebo když špendlík zajede až na dno duše, se nádor otevře a rozlije svůj zákeřný jed po celém těle.

A už toho mám dost, udělali jste si ze mne služku, nedovedete ani trochu ocenit moje zásluhy, moji námahu. Ničila jsem si život, a vy jste se jen bavili... a tak dále, a tak dále.

Když se něco takového přihodí v nějakém zbožném spolku nebo v nějaké náboženské komunitě, bouře bývá mnohem silnější. Otřásají se často i zdi domu, dochází ke skandálům, jed je tak silný, že jej nedovede paralyzovat ani láska.

Přesto musíme přiznat, že ona matka má pravdu. Díváme-li se na situaci z hlediska spravedlnosti, musíme připustit, že se oprav-

du obětovala pro své drahé. Druzí si dopřávali svobody, ona ne. Pracovala, honila se, starala se. Ale to není to nejvážnější. Nejvíc ze všeho ji trápilo to, že ji nikdo nechápal, že všichni chodili kolem jejích obětí nevšímavě, nikdy si nevšimli jejích uplakaných očí.

Snad každý z nás by mohl ze svého života vyprávět něco podobného. Každý z nás se cítil ve stejné situaci jako ona matka. Každý z nás se považuje za něčí oběť. Jednomu se v dětství nedostávalo citu, druhý nebyl po zásluze odměněn ve svém úřadě, třetího nepovýšili, ač na to měl plné právo, čtvrtý se nestal ministrem, pátý se octl ve vězení, i když nic nespáchal, šestý se nakazil tuberkulózou od svého souseda, sedmý nedošel pochopení u svého biskupa, osmý musel odstoupit z prezidentské funkce, devátého poslali do kuchyně, když se těšil, že bude jmenován převorem kláštera.

Zvláštní je to, že každý z nich má plnou pravdu. Bůh nám s radostí dává svého Krista a nic za to nežádá, odpouští všechny hříchy, obnoví ztracenou nevinnost, dá život starým hříšným kostem, promění prostitutku v Maří Magdalenou a rozpustilého mladíka ve svatého Františka. Život vítězí nad smrtí, síla a krása jara mají svůj původ ve tmě a hnilobě. *Já jsem přemohl svět*, zvolá Ježíš, když dovrší svou oběť. V našem smutném srdci zas rozkvetne radost.

Abych se zbavil otravy trpitelství, musím se dát do výstupu na vysokou horu. Jako Ježíš musím namáhavě vystoupat po svahu svých bolestí a pak se s odvahou spustit ke svým bratřím a sestrám, zvláště k těm, v nichž mé krátkozraké oči vidí příčinu všech mých neštěstí. Není jiné cesty. To je nezbytná podmínka opravdového pokoje a vnitřního spojení s Ježíšem.

Carlo Carretto – Dopisy z pouště

Prameny, odkazy

Daniel J. Harrington – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina; Silvano Fausti – Nad evangelium podle Matouše; Petr Karas – Boží slovo na každý den; Angelo Scarano – www.pastorace.cz; Petr Mareček – www.biblickedilo.cz; Misál na každý den liturgického roku

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti. Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

22. neděle v mezidobí – cyklus A

28. srpna 2011

²¹Ježíš začal svým učedníkům naznačovat, že bude muset jít do Jeruzaléma, mnoho trpět od starších, velekněží a učitelů Zákona, že bude zabit, a třetího dne že bude vzkříšen. ²²Petr si ho vzal stranou a začal mu to rozmlouvat: „Bůh uchovej, Pane! To se ti nikdy nestane!“

²³On se však obrátil a řekl Petrovi: „Jdi mi z očí, satane! Pohoršuješ mě, neboť nemáš na mysli věci božské, ale lidské!“ ²⁴Tehdy Ježíš řekl svým učedníkům: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě. ²⁵Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho. ²⁶Neboť co prospěje člověku, když získá celý svět, ale ztratí svou duši? Nebo jakou dá člověk náhradu za svou duši? ²⁷Syn člověka přijde ve slávě svého Otce se svými anděly, a tehdy odplatí každému podle jeho jednání.“

Mt 16,21-27

Úvod k meditaci

Představa trpícího a dokonce zabitého Mesiáše byla pro Židy velice těžko přijatelná. Mesiáš měl přece být slavným vítězem! Petr tedy v následujícím evangeliu jedná docela logicky. Celé tajemství Mesiáše má ale jinou hloubku, než by člověk na první pohled očekával. Ježíš zve učedníky k náročnému a pravdivému následování. Co pro mne konkrétně znamená Ježíšovo následování? Které mé jednání se tomuto pravému a poctivému následování blíží a které je jen zdánlivou a nepravdivou obětí – *trpitelstvím* bez skutečné lásky?

Výklad biblického textu

Kontext: Dnešní text bychom mohli srovnat s podobnými úryvky Markova a Lukášova evangelia (Mk 8,34 – 9,1; Lk 9, 23-27). V porovnání s Markem se u Matouše ukazuje posun v okruhu posluchačů, kterým jsou Ježíšova slova určena. Pro Marka jsou jimi *zástupy*, kdežto u Matouše svěřuje Ježíš tato slova svým *učedníkům*.

²¹**Ježíš začal (od té doby) svým učedníkům naznačovat, že bude muset jít do Jeruzaléma:** Podobné vyjádření se objevuje i v Mt 4,17. Bibličtí vykladatelé upozorňují, že záměrem pisatele je udělat zde skutečný zlom v ději evangelia, vše se už zaměřuje na události v Jeruzalémě, na Ježíšovo umučení a vzkříšení.

mnoho trpět od starších, velekněží a učitelů Zákona, že bude zabit, a třetího dne že bude vzkříšen: Ježíš začíná připravovat učedníky na věci, které se jim budou zdát v rozporu: jak může Mesiáš, Boží Syn trpět? Ježíš uchovává tento zdánlivý rozpor v této větě: na jedné straně říká, že bude trpět a zabit, ale zároveň bude vzkříšen – odkaz na jeho božský původ.

Týden
s Božím
slovem

1. čtení:

Jer 20,7-9

2. čtení:

Řím 12,1-2

Evangelium:

Mt 16,21-27

Srovnání:

Mt 17,22-23

Mt 20,17-19

Mt 4,10

Mk 8,34-9,1

Lk 9,23-27

Mt 10,38

Lk 14,27

Mt 10,39

Lk 17,33

Jan 12,25

Žl 49,9

Žl 62,13

Jer 17,10

Mt 25,31-32

Řím 2,6

Zj 22,12

²² **Petr si ho vzal stranou a začal mu to rozmlouvat: „Bůh uchovej, Pane! To se ti nikdy nestane!“:** Petrova reakce je velmi lidská; věří, že může radit nebo dokonce rozhodovat za Krista. V podstatě se jedná o jistou formu prosby, která je založena na myšlence, že úděl člověka, který je neúspěšný a neutěšený, je způsoben jím spáchanou chybou a hříchem. Petr, který právě vyznal Kristovo božství, vnímá jeho dokonalost a svatost, a právě proto jej chce odradit od myšlenky na utrpení a na smrt. Nedokáže si srovnat tento protiklad a připadá nám, jako by vůbec nevnímal předpověď o Kristově vzkříšení.

²³ **On se však obrátil a řekl Petrovi: „Jdi mi z očí, satane!“:** Protože je Petrovo řešení v rozporu s Ježíšovým posláním, Ježíš srovnává příkře Petrovo jednání s postojem Satana – Božího nepřítele.

Pohoršuješ mě, neboť nemáš na mysli věci božské, ale lidské!: Petrovo chování dostává punc odstrašujícího příkladu pro celé tehdejší církevní společenství, myšlenky tohoto Kristova učedníka vyvěrají z lidských kalkulací. Na tomto místě chce autor podtrhnout protiklad mezi věcmi božskými a lidskými. Petr je veden egoistickými myšlenkami, a ty ho samozřejmě vedou *na špatnou stopu*.

²⁴ **Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě:** *Zapřít se* zde není chápáno jako opovržení sebou nebo ztráta vlastní hrdosti a cti, ale je to podmínka pro následování Ježíšovy cesty. My dnes pod slovem *kříž* vnímáme jen všechny možné těžkosti, trable, nepřijemné povinnosti, nemoci atd. Tento význam je běžný v době dnešní, ale ne v té novozákonní. Tam je *kříž* obrazem hanby, osamocení, vyloučení ze společenství, vedoucí až k potupné smrti. Už samotné slovo *kříž* vyvolávalo takový úděs, že řečník Cicero řekl, že má být daleko od rtů římských občanů. Díky Novému zákonu nabývá slovo *kříž* ještě dalšího významu: přijmout kříž znamená především darovat svůj život druhým a přijmout za svoje Ježíšovo poslání ve prospěch Božího království, což nás někdy může vést k nepochopení druhými, k vážným těžkostem při ocenění ve společnosti, k vyloučení od druhých. Někdy jde dokonce o mučednictví.

²⁵ **Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho:** Člověk touží po záchraně života, což je přirozené; snadno se ale může stát, že při starosti o vlastní život, o vlastní zabezpečení a jistoty vyřadí ze hry své poslání a skutečné principy evangelia.

K tématu

Ježíš nedopřávající pokoje

Každá doba se snažila pochopit Ježíše po svém a každý pokus o pochopení rozezvučel na něm nové struny. Každá epocha však na něm zabílila ty oblasti, které se do jejího pojetí nehodily, a přizpůsobila si ho tak svým potřebám. Božího Syna však nelze sevřít do jediného obrázku, protože pravé tajemství jeho osoby všechny obrazy rozbíjí a nedá se využívat. Proto si kladu při pohledu na svoje představy otázku: Je to vůbec Ježíš? Nepromítám si tu jen do něho svá přání? Kým je vlastně ve skutečnosti?

Další texty v týdnu

Po: Jer 1,17-19; Mk 6,17-29

Út: 1 Sol 5,1-6.9-11; Lk 4,31-37

St: Kol 1,1-8; Lk 4,38-44

Čt: Kol 1,9-14; Lk 5,1-11

Pá: Kol 1,15-20; Lk 5,33-39

So: Kol 1,21-23; Lk 6,1-5

Čím více o něm přemyslím, čím více o něm rozjímám, tím více podob mi tane na mysli. Nikdy s ním nebudu hotov. Je pro mne tak důležitý, že s ním konfrontuji všechno, co prožívám, čtu, vidím a poznávám. Co mi chce Ježíš říct tváří v tvář mé osobní, společenské a politické situaci? Podívám-li se blíže na jiná náboženství a jejich představitele – Buddhu, Mohameda nebo Lao-č – jak potom hledím na Ježíše? Které jeho nové stránky poznám díky znovému cvičení, co nového na něm objevím prostřednictvím transpersonální psychologie? Jak se budu na Pána dívat, začnu-li studovat židovskou tradici a pokusím-li se pochopit ho v rámci židovství?

Jedno mi je však při rozjímání jeho osoby stále jasnější: Ježíš není nějaký měkoučký polštářek ke sladkému snění. Nesmím ho zneužívat k ospravedlňování a potvrzování svého životního způsobu, protože on nepotvrzuje, ale provokuje a zneklidňuje. Na jedné straně mi dává neslychanou svobodu, a na druhé mě vyzývá. Nikdy se nesmím spokojit se svým životem. Nikdy už nesmím říkat jako farizeové: *Teď jsem splnil všechna Boží přikázání*. Nebo: *Teď skutečně následuji Ježíše*. Na jedné straně mě Pán zbavuje špatného svědomí, které mi namlouvá, že musím dělat stále víc. Osвобоjuje mě od duchovního tlaku na výkon, ale na druhé straně mi brání nosit svůj duchovní život před sebou jako přenosný krátek a namlouvat si, že se prostřednictvím meditace propačuji k rovnováze osobnosti, k dokonalému klidu a k hluboké duchovní zkušenosti. Ježíš pracuje s paradoxy: tomu, který ztroskotál sám na sobě, daruje odvalu spolehnout se na Boha a zaslíbje mu naprostou Boží blízkost. Toho, kdo se pouští na duchovní cestu, nikdy nenechá dojít úplného klidu. Neúprosně odhaluje jeho stinné stránky: jeho pokusy využívat Boha pro sebe, vyhřívát se na duchovních vavřínech nebo se považovat za cosi mimořádného.

Ježíš mě nenechá na pokoji a neustále mě bude zpochybňovat. Zůstane záhadou. Nalézám u něho nádherná slova, která se mě hluboce dotýkají, a narážím i na taková, která mě zlobí a s nimiž si nedokážu poradit. Ale právě ta provokující mi brání přizpůsobit si podle svých představ hotový Ježíšův obraz, protože on mi všechny mé představy rozbíjí. Je a zůstane vždycky docela jiný. Stále znova se s ním musím vypořádávat. Kdo vlastně je? Co je jeho skutečné poselství? K čemu se mě dnes snaží přimět? Rád bych to uvedl na příkladu. Vezmu jeden Ježíšův typický výrok, který se nám do dnešního pojetí lidské existence příliš nehodí: *„Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne“* (Mt 16,24). Dnes nám jde o seberealizaci, o vnitřní korektnost. Ježíš tu jistě nemíní, že bych se měl ponižovat a zbavovat hodnoty. Přesto ono *zapři sám sebe* provokuje. V řečtině stojí říkat *ne, odporovat*. Chci-li být Ježíšovým učedníkem, je třeba, abych řekl NE svému pouhému egu, které se ublíženě a uraženě stahuje do sebe, které se staví do středu, které se pokládá za absolutní. Musím získat odstup od snah svého na sebe zaměřeného *já*, vymezit se tomu postoji, kdy si všechno chci zabrat pro sebe a kroužit bez přestání jen kolem vlastní osoby. Pokud držím zpátky svá nejsilnější přání a odporuji nadvládě svého ega, mohu se dotknout svého *pravdivého já*. Objevím, kým doopravdy jsem a jaká je má nejhlubší touha. Přijdu také na to, že být člověkem také vždycky znamená nést kříž. Je třeba, abych se zabýval navzájem si odporujícími sklony své duše v celé její protikladnosti, což velice často bolí. Jenže jedině touto cestou objevíme ten život, který Ježíš nazývá *pravým*.

Podívejme se na obrazy, které jsme si o Ježíšovi vytvořili. Nevnímali jsme do nich vlastní projekce? Potvrzují nás naše představy o něm. nebo nás provokují? Která jeho slova nám nedopřávají klidu? K čemu se nás snaží pohnout?

Posaďme se v klidu a naslouchejme svému nitru. Které obrazy Ježíše v nás vytanou? Jaké tušení se v nás probudí v konfrontaci s otázkou, kým doopravdy je a jaké je jeho původní poselství? Co by nám dnes rád pověděl?